

Nieuwsbrief

Datum: Juni 2023

Nummer: 2 - Jaargang 7

In de drie maanden sinds de vorige Nieuwsbrief verschenen er weer boeiende artikelen op de website, hielden we een geslaagde voorjaarsbijeenkomst, dachten we na over de najaarsbijeenkomst en constateerden dat volgend jaar de site alweer tien jaar in de lucht is. Mocht u in de zomer in de buurt blijven: er blijft genoeg historisch te genieten. Tot slot wensen wij iedereen een mooie zomer.

1. Bijeenkomst over dialecten en streektaal geslaagd

Op 20 april vond in Sassenheim in de Coy, de thuishaven van Oud Sassenheim, de voorjaarsbijeenkomst plaats van Rijnlandse Geschiedenis. Het onderwerp van de avond was dialect en streektaal in Rijnland. De zaal was goed gevuld, we zagen oude en ook veel nieuwe gezichten. Er waren drie mooie lezingen van *Aad van der Geest*, *Veronique De Tier* en *Stephan de Vos*, er volgde een levendige discussie en tot slot was er nog een drankje. Al met al vonden wij de avond geslaagd en uit de reacties begrijpen wij dat velen dat met ons eens zijn. Voor hen die er waren en voor hen die er niet bij konden zijn: het [verslag](#) van die avond, geschreven door *Alfred Bakker*, staat op de site bij Artikelen.

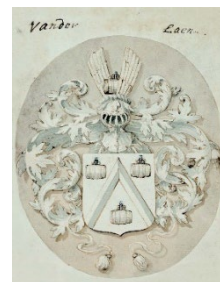
1 Bijeenkomst Sassenheim (foto Joop Kret)

2. Nieuwe artikelen op rijnlandgeschiedenis.nl

Het waren productieve maanden voor de artikelenbank van de website, er kwamen maar liefst vijf artikelen bij. Ze gaan over uiteenlopende onderwerpen, maar alle vijf werpen ze nieuw licht op de geschiedenis van Rijnland en bieden ze aanknopingspunten voor verder onderzoek.

Over de strijdbare Gerard van der Laan (1552-1635)

Gerard van der Laan, geboren in Leiden in 1552, en overleden in Lisse in 1635, voerde al op 22-jarige leeftijd in de Tachtigjarige Oorlog het bevel over vijfhonderd strijders bij Alphen om het dorp en de sluizen bij Gouda te beschermen. Het begin van een voorspoedige carrière die leidde tot het burgemeesterschap van Haarlem. Daar kwam hij in aanraking met de twisten tussen remonstranten en

2 Familiewapen Van der Laan

contraremonstranten over de benoeming van predikanten in het stadsbestuur. Hij overleed in Lisse in 1635. Lees [hier](#) over deze kleurrijke figuur.

Brongas

3 Restant van een brongasinstallatie

In de jaren zeventig van de vorige eeuw kwam *Liesbeth Brouwer*, de auteur van het artikel, voor het eerst in aanmerking met brongas toen zij een boerderij bezocht bij Alphen. Alle pitten van het fornuis stonden te branden op brongas, niet alleen om op te koken, maar ook om voor wat warmte te zorgen. Geen gas meer uit Rusland was voor haar aanleiding om zich te verdiepen in het brongas, hoe het ontstaat en wat eraan te pas kwam voordat het ook echt gebruikt kon worden. Om meer te weten te komen ging zij op bezoek bij Johan Duivenvoorden die in de Poelpolder opgroeide en veel weet over het aanboren en gebruik van brongas.

Lees hier haar [verhaal](#).

De jaren 1930: Steden willen hun afval kwijt

Grote steden, in dit geval Leiden en Haarlem willen in de jaren 1930 huishoudelijk afval storten in landelijk gebied. Twee artikelen over dit onderwerp. In het ene artikel wordt beschreven hoe de gemeente Leiden bij de gemeente Nieuwkoop terecht komt voor het storten van haar afval. Later komt daar ook het huisvuil van Wassenaar en Voorschoten bij. Het tweede artikel gaat over de plannen van de gemeente Haarlem die een deel van het Braassemermeer wil kopen om hun afval in de storten.

4 De schillenboer, een bekend straatbeeld uit vroeger tijden (bron: Wikipedia)

In het ene geval lukte het wel, in het andere niet. Lees hier het verhaal over [Nieuwkoop](#) en het [Braassemermeer](#).

Rijnland onbegrensd: watergrenzen en kennisgrenzen

5 Observatorium in Oude Wetering: Rijnland richtte in 1870 een eigen weerwaarnemingsstation op (foto A.J. van der Stok, 1896)

Ver voor de oprichting van het Hoogheemraadschap in 1255 was er in Rijnland al samenwerking rond het beheer van het af te voeren overtollige water. Met de oorkonde van 1202 als vertrekpunt, schetst *Petra van Dam*, hoogleraar water- en milieugeschiedenis, de rol die natuurlijke grenzen spelen bij het waterbeheer. Om het water effectief te beheren, is kennis nodig, en ook daaraan zitten grenzen. Zij beschrijft hoe Rijnland bezig is geweest zich die nodige kennis eigen te

maken. En met veel succes, bleek bijvoorbeeld bij de drooglegging van de Haarlemmermeer.

Een rijk en tot nadenken en verder onderzoek leidend artikel. Lees het [hier](#).

3. Najaarsbijeenkomst op woensdag 8 november

We zijn er vroeg bij met de aankondiging van de najaarsbijeenkomst. Maar, omdat agenda's snel vollopen en programma en locatie in grote lijnen bekend zijn, berichten we nu alvast dat de najaarsbijeenkomst plaats gaat vinden op **woensdag 8 november** in De Eendenkooi in Zoeterwoude. Het thema blijft nog even een verrassing maar bijzonder en nieuw is het wel. De hoofdspreker van de avond is Sander Wassing, een goede bekende in de regio, maar met een thema dat nieuw is. In de septembernieuwsbrief volgt het definitieve programma.

4. Zomer in Rijnland

Ook in de rustige zomermaanden is er nog wel wat te doen in Rijnland. Een paar tentoonstellingen beginnen net en/of lopen de zomer door. Bijvoorbeeld de kleine expositie **Vondsten uit Fort Vechten** in het Rijksmuseum van Oudheden. Het Romeinse fort bij Vechten, in de provincie Utrecht, is een van de grootste forten langs de *limes* in Nederland. De opgravingen aldaar leverden bijzondere vondsten op, die deze zomer te zien zijn in het **RMO**.

In **Museum Noordwijk** is deze zomer een schilderijtentoonstelling te zien met werken van *Jan Hillebrand Wijsmuller* en *Ludolph Georg Julius Berkemeier*. Deze twee schilders hebben samen opgetrokken en vanuit hun eigen visie het Noordwijk van toen vastgelegd.

Beide schilders worden gerekend tot de late Haagse School. Maar er is meer. De werkgroep **Genealogie van de Historische Vereniging Alphen aan den Rijn** houdt op 8 juli een inloopmiddag van 13.00-16.00 uur.

Na aandacht voor het erfgoed uit de periode van de wederopbouw is de afgelopen jaren het gebouwd erfgoed van de jaren '70 en '80 steeds meer in de belangstelling komen te staan.

Architectuurhistoricus *Esther Starkenburg* van **Erfgoed Leiden en Omstreken** vertelt op 10 juli over het onderzoek dat in Leiden wordt verricht.

De unieke website www.turksarchief.nl - een initiatief van **Stichting Guney** - bewaart herinneringen van mensen uit Leiden en omgeving met een Turkse achtergrond. Dit online archief zal voortaan voor volgende generaties veilig bewaard worden in het digitale archief (e-depot) van Erfgoed Leiden en Omstreken.

Meer informatie over deze activiteiten (en meer) vindt u op de homepage van [Rijnlandse Geschiedenis](http://RijnlandseGeschiedenis.nl).

5. Nieuws van het Erfgoedhuis

Inspiratiemiddag 'Breng geschiedenis tot leven'

Samen met Erfgoed Brabant organiseert Erfgoedhuis Zuid-Holland op 7 juli de inspiratiemiddag 'Breng geschiedenis tot leven: levende geschiedenis in de erfgoedpraktijk'. De middag vindt plaats in **Kasteel Heeswijk**, Heeswijk Dinther (Noord-Brabant). Het is niet naast de deur, maar er wacht je een programma dat klinkt als een klok.

Veel erfgoedinstellingen zijn op zoek naar manieren om de geschiedenis van hun erfgoedlocatie beleefbaar te maken. Een vorm van levende geschiedenis, zoals re-enactment, kan daarop een antwoord zijn. Re-enactment is het naspelen of uitbeelden van historische gebeurtenissen op de plaats waar deze oorspronkelijk plaatsvonden. Re-enactors, erfgoedvrijwilligers, medewerkers en onderzoekers nemen ons mee in hun dagelijkse praktijk. Meer informatie over de middag en de verschillende deelsessies: <https://www.erfgoedhuis-zh.nl/agenda/2023/inspiratiemiddag-breng-geschiedenis-tot-leven/> Daar vind je ook het aanmeldformulier.

6. Van de redactie – *José van der Meer*

Er zijn de afgelopen maanden weer interessante artikelen opgenomen op de website zoals u hierboven kunt lezen.

Voor de redactie is het nog geen vakantie, want binnenkort wordt er een nieuw artikel gepubliceerd over Romeinse vondsten die boven aarde zijn gekomen bij afgravingen in het **Westvaartpark** bij Hazerswoude-Rijndijk. Daar zitten bijzondere objecten bij, zoals een

Romeinse mijlpaal. Nog niet eerder is op het traject Katwijk-Nijmegen langs de Limesweg een mijlpaal gevonden, terwijl er toch veel gestaan moeten hebben.

Er is ook nog een artikel in voorbereiding dat gaat over de **kalkzandindustrie** in Rijnland.

Als er in uw tijdschrift, onlangs of in het verleden, artikelen zijn verschenen die ook interessant of van belang kunnen zijn voor andere verenigingen uit onze regio, dan nemen we ze graag op de website op. Ook niet eerder gepubliceerde artikelen zijn welkom. Als u zelf artikelen wilt overnemen dan kan dat ook. Voor vragen en suggesties kunt u altijd contact opnemen met de [redactie](#).

7. Van het bestuur

Jaarlijks evalueert het bestuur of de *uitvoering van de WBTR* wordt nageleefd zoals die door het bestuur is vastgesteld. We constateerden dat de uitvoering naar behoren verloopt en dat er kleine aanpassingen op zijn plaats waren. Deze zijn inmiddels vastgesteld en de nieuwe versie staat op de website. Eind van dit jaar loopt het beleidsplan af. In het najaar gaan we ons over het beleidsplan voor de komende jaren buigen. Daar hoort u nog over. En in 2024 bestaat ook de website tien jaar!

8. Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar, met de zomer als rusttijd. Mocht er aanleiding toe zijn dan komt er een extra nieuwsbrief. Berichten voor de regio zullen als vanouds digitaal via e-mail verstuurd worden.

De Nieuwsbrief Rijnlandse Geschiedenis is voor de aangesloten verenigingen, stichtingen, instellingen en geïnteresseerden. Heeft u suggesties voor de inhoud of wilt u de nieuwsbrief rechtstreeks – persoonlijk – ontvangen (daarmee verleent u toestemming tot het registreren van de nodige gegevens) mail dan naar secretaris@rijnlandgeschiedenis.nl.

Wilt u de Nieuwsbrief niet meer ontvangen, dan is een retourmail naar secretaris@rijnlandgeschiedenis.nl voldoende.